

ERDÉLYI GAZDA

XXXVIII. EVFOLYAM

KOLOZSVÁR, 1906. NOVEMBER 11.

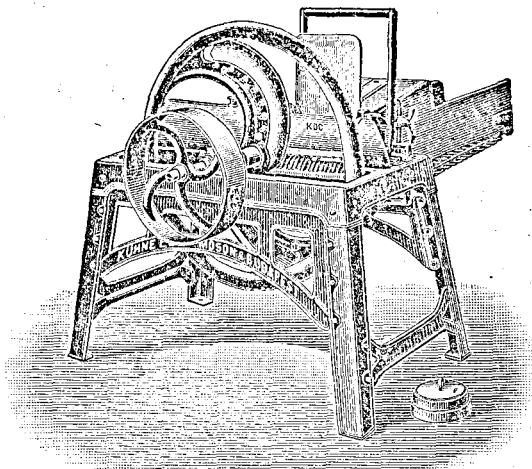
45. SZAM

KÜHNE E.

HAZÁNK LEGRÉGIBB
MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁRA

MOSONBAN

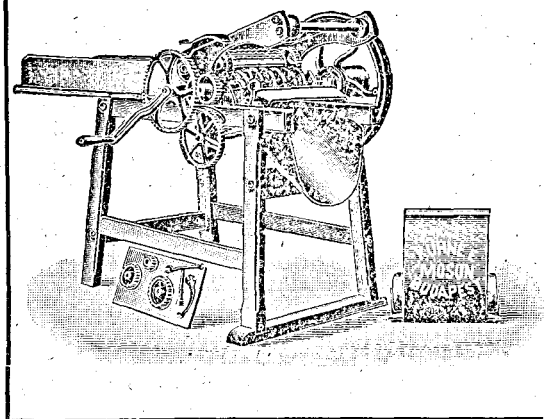
1672

● elismert gondos kivitelben szállít:

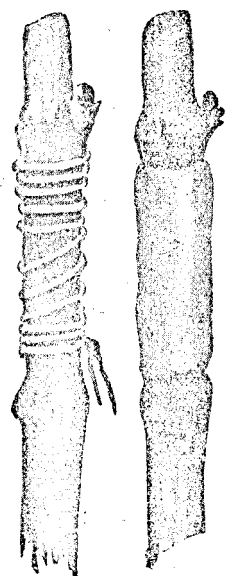
szecskavágó-gépeket,
répavágókat, darálókat, takarmány-füllesztőket,
„TORNADO” kukoricaszár-
tépőket
morzsolókat,

ASTRA és TUBULAR tejfölözőgépeket,
teljes takarmánykamra berendezéseket.

Fcraaktár: VI., Váci-körut 57/a.

Fiókraktár: Temesvár, gazdaudvar.

ELADÓ

100,000 drb. piros „DELA-
WARE” sima és gyökeres
vessző, melyet sem oltani, sem
permetezni nem kell s a philo-
xerának ellenáll. Az ismert fa-
jok között a legerősebb bort
adja. — Egy és két éves
fás és zöld oltvány, **dus gyö-
kérzettel**: 9 bor- és 21 leg-
kiválóbb csemege fajban.

Európai sima és gyökeres
vessző, számos bor- és cse-
megefajban.

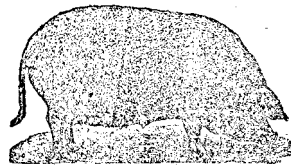
Riparia Portalis gyökeres I.
és II. osztály a legmérsékeltbb
áron. 1793.

Számos elismerő levél.
Arjegyüket, mely a „Dela-
ware” s egyéb szőlőfajok
részletes ismertetését és sok
hasznos tudnivalót tartalmaz,
kivánatra ingyen és bér-
mentve küld:

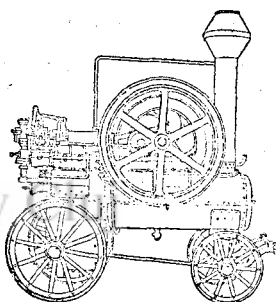
SZÜCS SANDOR ÉS FIA
szőlőtelepe BIHARDIÓSZEG

Eladó sertés.

340 darab 8 hónapos süldő
eladó, súlya parónként 80 kg.

Vlassa Emil földbirtokos
Szancsal, u. p. és vas. áll.
Balázsfalva. 1805

Beck és Gergely

Budapest, V.,
Váci-ut 12.

1725
**Benzinmotoros
cséplőkészletek. Teljes
malomberendezések.**

benzin-, szivógáz- vagy más üzemre.
Teljes olajgyári berendezések.
Elismert legjobb kivitelben szállítat-
nak s mindenkor raktáron megte-
kinthetők.

**Gőzcséplőkészletek, 2¹/₂-től 12 lóerőig, Benzinmotorok,
Szalmaprések gőzhajtásra. Aratógépek és egyéb
Mezőgazdasági gépek**

1458

legujabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynökségénél

Budapest, V. kerület, Váci-körut 32. szám

Arjegyüket és költségvetést kivánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Erdélyi képviselő: WESSEL LEÓ Kolozsvár, New-York-szálloda.

HEUCKE A. GŐZEKEGYÁR
HAUSNEINDORF-I

magyarországi
vezérképviselősege:
Budapest,
VI., Teréz-körut 31.

1707.

A talajművelés legújabb és legjobb módja a szabadalmazott „BIPPART“-féle egyes és kettős ekével

eszközölhető. — Egyidejűleg forgatja a termőréteget és lazítja az altalajt. Célszerű munkája folytán általánosan kedvelt.

A kukoricaszár táperejének leggazdaságosabb kihasználása a kukoricaszártépő-gép (shredder)

1808

által történik.

Bámulatos nagy munkaképesség, tartósság, egyszerű szerkezet és olcsó ár tekintetében egyaránt előnyösebb mint minden versenygyártmány.

• • Leirással és árajánlattal készséggel szolgál • •

BÄCHER RUDOLF — MELICHÁR FERENC főraktára

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 68. sz.

Magyarországi vezérképviselő: SZÜCS ZSIGMOND.

NAY és RÓNA

Gép, fecskendő és szállítóeszkögyár.

Központ:

BUDAPEST, V., KÁLMÁN-UTCA 15.

Taligák, szállító-eszközök bármely építkezés, gazdaság és iparüzem számára.

1727

Diaphragma-szivattyúk. Fecskendők.

Emelő-szerszámok. Vasuti szerszámok.

Mindenféle műszaki és gazdasági kellékből állandó nagyraktár.

Tessék ajánlatot kérni. Telefon.

Mezőgazdasági Áruhitelbank

Részvény-társaság.

Budapest, V. ker., Báthory-utca 5.

BANKOSZTÁLYA: előnyös feltételek mellett nyújt mezőgazdák számára személyi hiteli kölcsönöket, kezes nélkül.

ÁRUOSZTÁLYA: mindennemű MŰTRÁGYÁK KARTELEN KIVÚL) u.m.:

superphosphát,

thomassalak,

chilisalétrom,

kainit,

kalisót,

valamint az összes erőtakarmányok eladásával foglalkozik.

1650

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **superfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu superfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: BUDAPESTEN, V. ker., Nádor-utca 4. szám, a hová a rendelések és mindennemű kérdezősködések intézendők.

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,

WIEN, II., Handelsquai No. 130.

Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse No. 6.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDATISZTI EGYESÜLET ÉS AZ
ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, EGYETEM-U. 6. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Javaslatok a földmivelő nép érdekében. <i>Máthé József.</i>	539
Az állatvásárok reformja.	540
A lekaszált széna behintése sóval.	542
Az erdélyi birtokrendezés.	542

Tárca:

Tanulmányúti kirándulás. <i>Szász Ferenc. II.</i>	540
---	-----

Kormányintézkedések.

A m. kir. halélettani és szennyvíztisztító ki- sérleti állomás.	544
Katonai lovak vásárlása.	544

Vegyes közlemények:

Gazdasági iskola Tordán.	544
----------------------------------	-----

Hirdetések.

Javaslatok a földmivelő nép érdekében.

Azokban a javaslatokban, amelyek alább következnek, erős hazafias érzés, a földmivelő nép iránt való szeretet és viszonyainknak meg az azok javítására ható intézkedéseknek ösmerete nyilvánul meg. A javaslatok között nem egy van, amely egészben, vagy részben már megvalósult, nem egy van, amelyet már több ízben kívántak. De vannak itt új és figyelemreméltó eszmék is és javaslatok is, amelyek teljes mértékben megkívánják, hogy foglaljuk velük. (A szerk.)

A nép gazdasági szakismeretének fejlesztése, a közjó érdekében, égetően szükséges. Az élettapasztalat eléggé igazolja, hogy a tudatlanság mily sok rossznak a kúforrása. Ugy magán, mint közügyi dolgokban úgy tudunk célt érni, ha megadjuk Istennek, mi az Istené s az embernek, mi az emberé. A magyar haza földje is megkívánja, hogy értelmes, szorgalmas, rendszeres munkával műveljük meg, különben a műveletlen föld gazt terem. A nép anyagi jólétét s ezzel kapcsolatosan a földművelés ügyét nálunk szerény véleményem szerint a következő módon lehetne kiválóan előmozdítani

1. A falusi népiskolákban a vallás-erkölcsi és hazafias nevelés mellett a fősúlyt arra kellene fektetni, hogy a nép gyermekei alaposan tanulják meg: mi a fő kötelessége a jó gazdának és a jó gazdasszornynak. Nagyon kívánatos, hogy a fiuból jó gazda s a leányból jó gazdasszony legyen. Ezen élethivatásuknak megfelelő oktatásra van szükségük. A lehetőség minden községben a nép igényeinek megfelelő *mintagazdaságot* kellene berendezni, ahol a nagyobb iskolás fiúk gazdasági, a leányok konyhakertészeti gyakorlati oktatásban részesülnek.

2. Általában kellene minden községben a vármegyei gazdasági egyesületek s a kormány pártfogása mellett *gazdasági könyvtárt* létesíteni. Ez, a földmivelő nép ismeretét jótékonyan fejlesztené. A könyvtáros leginkább a tanító lehetne.

Mindenütt, ahol tanítóképző van, legyen a lehetőségig földmives iskola, vagy legalább egy kisbirtokos igényeinek megfelelő *mintagazdaság* berendezve, hol a tanítók jelöltek gyakorlati gazdasági ismeretekre szert tehetnek.

3. Minden községben kellene *községi gazdatanácsot* szervezni. Elnöke lenne a községi bíró, jegyzője a körjegyző. Tagjai lennének a községi képviselők s még körülbelül annyi értelmes falusi gazda, a hány községi

képviselő van. Ezeket is a községi képviselőkkel három évenként egyszerre választanák.

Erre azért lenne nagy szükség, mivel kisebb számú jó gazdák inkább tudnak közérdekű határozatot hozni, mint a nagy tömegben egybegyűlt falusi emberek, akik gyűlés alkalmával rendszeren perlekednek, veszekednek s ez okból a községi birtokossági gyűlésnek ritkán szokott eredménye lenni.

4. A vármegyei gazdasági egyesületek akkor tudnak nagyobb mérvű s egyöntetű tevékenységet kifejteni, ha nemcsak némi részben, hanem egészen *hivatalos testületek lesznek*. Ezen terv megvalósítása nagy haszonnal járna. Ugyanis a gazdasági egyesület minden évnegyedben hivatalosan s közvetlenül a községi gazdatanácsból nyerne a község gazdasági ügyeiről tudósítást, s ennek folytán kellő hatáskörrel segítene a község gazdasági ügyein.

A hosszas írka-fírka helyett célszerűségi szempontból is kellene kellő mennyiségű nyomtatványokról gondoskodni.

A gazdasági egyesület választmányának az alispán és főszolgabírák hivatalból lennének tagjai. A választmányi gyűlések az alispán és főszolgabírák vagy személyesen jelen lennének, vagy helyettes hivatalos képviselőről állandóan gondoskodnának. A megyei és községi gazdasági ügyek akkor haladhatnak előre, ha a gazdasági egyesület a közigazgatási hatósággal állandóan együttesen működik.

Kívánatos, hogy az Erdélyi Gazda, mint hivatalos gazdasági lap, Kolozsmegye minden egyes községének járjon. Lehetne ezen közérdekű lap más erdélyi vármegyéknek is hivatalos közlönye. Minden egyes község a vármegyei gazdasági egyesületnek (gazdasági szakosztálynak) állandóan évi rendes tagsági díjat fizetne.

5. A rossz cselédek miatt sok a panasz.

A jó *cselédek képzéséről* s jutalmazásáról ezután még célszerűbb módon kellene gondoskodni. Különösen az egyházi és közigazgatási hatóságok egyesült erővel arra kellene törekedjenek, hogy azon szülők és nevelők, akik jó gyermekeket nevelnek, bizonyos ünnepélyes alkalommal az összes községi lakosok jelenlétében nyilvános elismerésben részesüljenek.

A falusi népre nézve vallás-erkölcsi és nevelési szempontból ezen közhasznú intézkedésnek nagy előnye lenne.

Ha a szép állatok neveléséért a gazdák kitüntetését és jutalmat kapnak, miért ne lehetne még inkább a jó gyermekeket nevelő érdemes családfőket kitüntetni és jutalmazni?

6. A műveletlen falusi nép gazdasági szakismeretét igen előnyösen lehetne fejlesz-

— Jobb és —
megbízhatóbb
— magyakat —

nem is ajánlhatunk,
— mint a minőket —

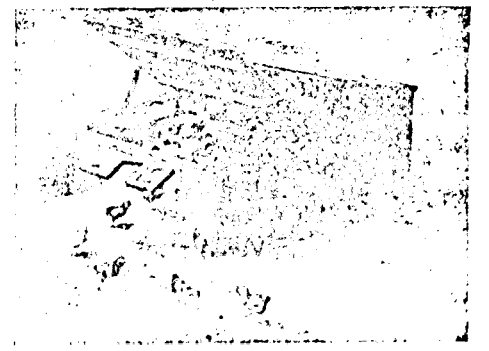
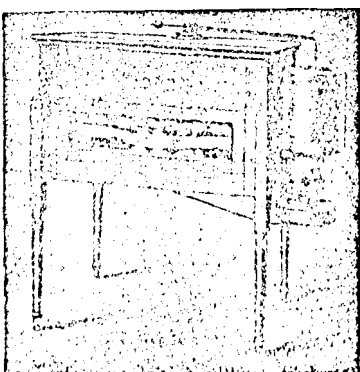
32 év óta

Mauthner
Ödön

császári és királyi udvari
magkereskedésében
BUDAPESTEN
kaphat. 1002

A haszonnal járó baromfitenyésztés csak jól bevált *keltetőgépekkel* üzhető és ezért ajánljuk a világhírű és az összes eddig ismert csibekeltető gépek között a legtökéletesebb amerikai Cyphers önszabályozó-készülékkel ellátott csibekeltető és csibenevelő gépeket, melyek kizárólagosan csak nálunk kaphatók. Továbbá a baromfitenyésztéshez szükséges összes cikket, értakarmányokat és a Németországban államilag megvizsgált, de nálunk is jól bevált „Galloserin” baromfi-colerasermot. Számos megbízható bizonyítvánnyal rendelkezünk. Kimerítő árjegyzéket kívánatra küldünk.

„MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE”
Budapest, V., Alkotmány-u. 31.

teni azáltal, hogyha minden szolgabírói járásban járási-kertészi állás lenne rendszeresítve.

Ezen állást olyan egyénekkel kellene betölteni, akik a földmivesiskolát jó sikerrel végezték s amellet gyümölcsfatenyésztési s konyhakertészeti szakismerettel bírnak.

A járási kertészek feladata lenne: minden egyes községben meghatalmazott tervszerint a gyümölcsfatenyésztést elősegíteni; elsősorban a belsejtelkek s idővel a közutak befásításáról is gondoskodni. A népnek egyszermind gazdasági vándortanítója lenne. Meghatározott sorrend szerint az egyes községekben téli időben elméleti, egyébkor gyakorlati előadást tartana. A szegény népnek erre igen nagy szüksége van. A földmivesiskolák akkor lesznek valódi, közhasznú intézmények, ha a tudatlan nép gazdasági oktatására, a fenti nemes célnak megfelelő szakembereket képeznek. A gazdasági egyesületek célszerű tervének megfelelően a járási kertészek közreműködésével lehetne különösen a gyümölcsstermelést nagymennyiségben eszközölni, s az értékesítésről is egyöntetűen kedvező eredménnyel gondoskodni.

Idővel a mi szép hazánk egy nagy kiterjedésű gyümölcsös kert lenne. A szentírás szerint: „a jó fa jó gyümölcsöt terem.” Mind erkölcsi, mind hazafii szempontból igen óhajtható, hogy e honnak minden községében minél több jó fa legyen.

7. Szerény véleményem szerint hazánkban, mint földmivelő államban, a közjó érdekében kívánatos, hogy ne csak egyes falusi iskolákban, hanem úgy a közép, mint mindenféle más szakiskolákban: a gazdaságtan egyes elvont elméleti tárgyak helyett, heti egy-két órán tanítsák, mivel a kenyérkérdés úgy a művelt, mint a műveletlen emberre nézve életkérdés.

Szükséges minden téren, minden kedvező alkalmat felhasználni, hogy az okszerű földmivelés által a gazda sok gond és kiadás után tisztességes jövedelmet s a munkás is fáradságos munkájáért megfelelő munkadíjat kapjon. Különösen gazdasági téren sok a tennivaló. Nagyon sok hibát és mulasztást kell helyrehozni.

8. A nép fiait a katonaságnál is lehetne gazdasági hasznos ismeretekre tanítani.

Különösen nagy előnyére lenne a szegény népnek az, hogyha a katona esetleg állami állatorvosok által arra taníttatnának, hogy sürgős esetekben miként kell a beteg állatokon segíteni? Nagyon hasznos lenne s a föld szakszerű művelésére buzdításul szolgálna azon tény, hogy ha a szabadságot katonákat valamely gazdasági szakiskolához vagy mintagazdasághoz vezényelnék egy-két napi tanulmányútra.

Minden egyes szabadságra menő katona személyesen győződne meg arról, hogy Isten segítségével az emberi szorgalom által a haza földjét mily termékeny és széppé lehet tenni. A nemes és szép példa többeket buzdítana arra, hogy a kigazda is szakértelem és szorgalmas munkásság által alapíthat boldog otthont.

A közjó érdekében kiváló nagy haszonnal járna, ha minden katonát egyszermind a falusi viszonyoknak megfelelően rendszeres túsollóvá kiképeznék, hogy béke idején a szülői otthont egy hatalmas ellenség: a tűz ellen minden egyes otthon lévő tartalékos katona kellő szakértelemmel tudja védelmezni. 1902-ben levelben kértem fel egyiknag hazánkfiát, ki akkor minister volt, ezene szeme felkarolására. Ezután lehetett erre nézve a hírlapokban kedvező intézkedésekről is olvasni.

Máthé József
r. kath. plebános.

Az állatvásárok reformja.

A gazdasági életben mindennapi jelenség az, hogy az ipar termékeinek ára olyan arányban emelkedik, amilyen arányban a munkabérek az illető iparágban megrágnak. Most, a tél küszöbén drágább lesz a szén, mert a bányászok ezrei által megindított és részben sikerült bérharc megrágitotta a termelést. Az építőanyag, a vas, a papír, a faárak százféle fajtája drágább lett, mert a szervezett munkásság a munkaadóktól nagyobb munkabért küzdött ki magának.

Ezt a jelenséget minden termelési ágban

megtaláljuk, csak éppen egyben nem és ez az egy éppen a legjelentősebb. Magyarország gazdaságának leghatalmasabb erőforrása: a gabonatermelés.

Ha valamely ipari termelési ág jövedelmezősége bármilyen oknál fogva megcsappan, az illető iparágban érdekeltek segíthetnek és segítenek is magukon. Összegyűlnek tanácskozássra, megvitatják iparuk helyzetét, a termelés és értékesítés bajait és azután kartelbe állanak és ők maguk szabják meg, hogy a fogyasztó az ő termékükért mit fizessen. Az ipari termelés minden ágában ismeretes a kartel; a vas, a téglá, a papír, a cukor, a petróleum, legújabbban az enyv árát is hatalmas kartelek szabályozzák. Csak buzakartelről nem hallottunk még és a gazda kénytelen a búzáját olyan áron adni, amilyent kínálnak érte.

Hogy a mezei munkásság is szervezkedett és a régi állapotokhoz képest rosszabb munkáért nagyobb bért követel, hogy az adóteher is mindnagyobb s hogy tehát a gazda termelési költsége jelentékenyen megnövekedett, az a buza árképződésénél figyelembe nem jön. Azt pedig éppen senki sem kérdezi, hogy a hét forintos buzaár mellett van-e egyáltalában jövedelme a gazdának a szemtermelésből.

Magyarország termelésének legfontosabb ágában, a buzatermelésben tehát, a melynek átlagos évi hozama meghaladja a 700 millió koronát, ami több, mint tízszer annyi, mint a magyarországi összes nagyipari vállalatok évi tiszta nyeresége, az a helyzet, hogy a mezei munkások szervezkedése folytán megrágnak a munkabér és vele természetesen a termelés költsége, anélkül, hogy a termelő ennek fejében bárhonnai is rekompenciákat kaphatna, mert kartelbe nem állhat és a buza árát maga meg nem szabhatja.

Ilyen helyzetben a gazdaközönség körében mindjobban hódít az az eszme, hogy az egyoldalú szemtermelésről, amely kényelmes bár, de mind kevésbbé jövedelmező, át kell térni az inenziv gazdálkodásra és azzal szoros kapcsolatban az állattenyésztésre.

Mielőtt azonban az ország gazdaosztálya a termelési iránynak ilyen nagy fontosságú

AZ „ERDELYI GAZDA“ TARCAJA.

Tanulmányuti kirándulás.

Közzéteszi: Szász Ferencz.

II.

A levélti tejszövetkezet valóban meglepett. Nem voltak itt elkészülve menetelünkre, de azért valóságos inspicirózi rend és tisztaság volt. A szövetkezetnek 140 tagja van 263 üzletrésszel, az évi üzem 40,000 liter tej körül van, melyből jórészt vaját készítenek, de egy része időnként a magyaróvári főhercegi uradalomnak megy, lévén az uradalomnál szokásban a Bécsbe szállítandó tej vagon rakományának kiegészítését esetről-esetre vásárolt tejjel beszerezni. Hogy milyen tiszta tejet szállít Levél, legjobban bizonyítja azon körülmény, hogy az uradalom sohasem „anstandolta” a tejet. Kezelési költség utóbbi évben 1087 f. literenként. Tiszta értékesítés literenként 12343 fillér, lefölezött tejjel együtt 14 fillér. A visszaadott lft. 80%. Ami a szövetkezet berendezését illeti, hát egy Médius kazán tartja üzembben, fölözője turbinás Alfa, a köpülő kézi hajtású Viktoria, a gyuró rendez kézi. Lefölezött tej mérője automaticusan működő, az egész berendezés tisztasági és gyakorlati követelményeknek teljesen megfelelő. Azután megnéztük a most épülő köz-

ségi bika istállót, amely valóságosan mesés. Magas, tágas, jászalai, oldalvédő burkai vörösmárványból valók, ablakai vasramásak, szóval teljesen modern. Ebbe az épületbe költözik át a község 8 bikája s fedező ménje.

Egész idő alatt az egylet tevékeny állattenyésztési felügyelője, Ujhelyi Imre tanár kaulazolt, kinek elévülhetetlen érdemeit, melyeket a „magyaróvári szarvasmarha tenyésztési egylet” létesítése és felvirágoztatása körül szerzett, minden szaklapot forgató gazda ismeri. Ő is vendégtelt meg minket a levélti kocsmában, melyben nem zsidó lakik, a lócán üldögélő levélti polgártárs pálinka helyett bort, sört meg spriccert iszik. Ebéd alatt elmondogatta a tanár ur, hogy azon kívül, amit látunk, van még a levéltieknek tojásértékesítő szövetkezetük meg kölcsönös állatbiztosításuk, melyre a félévenként megállapított becsérték 1%-át fizetik be.

De részben kevesorokkal gazdagon megrakott s már is felszántott, részint még hullámzó vetésekkel, buja zöld tengeri és takarmány növényekkel ékeskedő táblák között vezető dülő úton Szt.-Péterre mentünk, hol megnéztük a tejszövetkezetet.

A szentpéteri tejszövetkezet a vajkészítés mellett sajt készíttéssel is foglalkozik, készíttéssel a már hazarészünkben is ismert „Óvári sajtot.” Ezen sajtot eleinte benn ké-

szítték a tejkiszérlési állomáson a halászi tejszövetkezet tejéből s értékesült a tej általában tisztán 1367 fillérben literenként. (A sajt készítését és történetét lásd az egyesület 1904—905-iki jelentésében.) Ezen félkemény sajt készítésének bevezetésével, az egyesület szép eredményeket ért el, mert egyszerű emberek készítik egyszerű eszközökkel s módon s a fő, jó minőségével nagy fogyasztóközönséget szerzett.

Szt.-Péterről Szt. Jánosra mentünk. Ez is gőzüzemű szövetkezet gyönyörű szép berendezéssel s egy remekül sikerült amerikai jégveremmel, mely egyenesen a vajműhelybe nyílik. Ez a szövetkezet a szt.-péteri után keletkezett, mert a szt.-jánosiak nem akartak társulni.

Innen Mosonyba mentünk, hol egy igen érdekes sajt készítő szövetkezet van. Érdekes azért mert a mosonyiak a tejet, mint tejet igen jól tudják értékesíteni, hanem azért marad eladatlan is s ebből „Óvári sajtot” készítenek. A tejet mindig reggel szállítják be s mivel van közte estéli tej is, van rá eset hogy a tej sajtgyártási szempontból, ami savfokát illeti kifogás alá esik, de azért feldolgozzák sikerrel, tehát a végeredményben nincs hiba.

Az estét Óváron töltöttük, s kedves házigazdánk Ujhelyi tanár úr elbeszélte, hogy

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás-király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskére, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számitól le.

(1007.)

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Ártraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokról előleget adnak. Ugyanott kölcsönzások is kaphatók.

megváltoztatásába belemehetne, tudnia kell, hogy az előfeltételek az ilyen átmenet számára megvannak-e, mert valameddig hiányoznak, a mezőgazdasági termelés szükségképpen meg fog maradni eddigi egyoldalúságában, a mely legalább annyit biztosít a gazdának, hogy a szemtermelést inkább rosszul ugyan, mint jól, de akadálytalanul értékesítheti.

Ilyen előfeltétel volna az, hogy az ország állatkereskedelmét szabályozzák, hogy olyan állatvásárokat szervezzenek, a miket a gazdák és kereskedők egyaránt föl is kereshessenek. Mert e tekintetben mostanság milyenek is a viszonyok?

Szerte az országban tömérdek apróbb-nagyobb helyen országos vásárokat tartanak, amelyek az állatkereskedés nézőpontjából céljuknak ma már semmilyen irányban nem felelnek meg.

A vasuti közlekedés előtti időkben ezek az országos vásárok betöltötték hivatásukat. A tenyésztő ottan adta el állatait, a kereskedő, a mézárós ott földözte a szükségletét. Abban az időben a kereskedő az országos vásár színhelyéről még lábon hajthatta el a jószágot, mert állategészségügyi korlátozások utját nem állották és a feltöretlen legelők sokasága módot adott arra, hogy az állat utközben szinte költség nélkül táplálható legyen. A kereskedő ilyen módon hajcsárjaival Győrig, Pozsonyig, sőt Bécsig is elhajtatta a jószágot, amit az ország minden részében összevásárolt.

A vasut által teremtett új helyzetet azonban nem értékeltük kellően, hanem megmaradtunk az országos vásárok rendszere mellett, amelynek a mai viszonyok között csak az az egy eredménye lehet, hogy a tenyésztő is, a kereskedő is a közvetítés költséges segítségére szorul, hogy egymást megtalálja. A vásárok statisztikája ugyanis azt mutatja, hogy a fölhajtás a vásárok legtöbbször igen csekély. Az ilyen vásárra aztán a kereskedő maga el nem mehet, mert ezzel az idejét meddően töltene. A tömérdek vásár következménye gyanánt szétforgácsolt fölhajtás ilyenformán csak a helyben vagy közelben lakó közvetítők segítségével juthat a

kereskedőhöz és nem ritka az olyan eset sem, hogy az állat mellékutakon három-négy kézen megy keresztül, míg a legitim kereskedése széles országutjára térhet. Könnyű elképzelni, hogy mekkora illetéktelen haszonnal megterhelten jut ideig.

Az országos vásárok rendszerével járó bajokat még tetéztük azzal, hogy ebbe a rendszerbe beleillesztettük a középponti jellegű budapesti tranzitó-vásárt, a mivel, földmivelő és állattenyésztő ország létünkre, részben kivitelre szánt tulajdon vágómarhákra közbenső állomást létesítettünk, amelyen az ismét gazdát cserél és ismét megdrágul, mielőtt a fogyasztóhoz kerül.

E mellett a rendszer mellett tehát a fogyasztásra szánt vágómarhát az országos vásárokon közvetítő vásárolja meg, igen gyakran más közvetítőtől, aki azt valamely uton módon a gazdától szerezte meg, mielőtt még az állat a vásárra került volna. A két közvetítő busás nyereségével megterhelve aztán vagy a Budapesten székelő kereskedőhöz kerül az állat, ami a kedvezőbb eset, vagy pedig ennek a kereskedőnek megbízottjához, aki szintén közvetítő és ugyancsak haszonnal adja tovább megbízójának. Mire az állatot a budapesti tranzitó vásárra fölhozzák, négy ember is nyerekedett rajta, míg ahhoz a kereskedőhöz jut, aki a külföldre való szállítást ellátja.

Ez az állapot kétségtelenül drágítja a marhakereskedelem üzemét és ezért teljesen tarthatatlan is, mert nemcsak az értékesítés problémájának a tenyésztő szempontjából való megoldás, hanem a fogyasztás olcsó ellátása érdekében is a követendő cél az, hogy a kereskedő a tenyésztőtől közvetlenül szerezhesse meg az állatot, amely tőle minden tranzitó-vásár elkerülésével juthasson a fogyasztóhoz.

Az országos vásárok rendszerébe kapcsolt tranzitó vásár azonban nemcsak ezt teszi lehetetlenné, hanem még a budapesti fogyasztó piacot is gyakran a teljes bizonytalanságba viszi. Egyrészt belevonja az ilyen vásár árhullámzással járó esélyekbe, másrészt pedig állandóan annak a veszedelemnek teszi ki, hogy állategészségügyi szempontból

lezárják. A budapesti kereskedők vidéki közvetítői ugyanis csak megbízásra vásárolnak a megbízók pénzével. Ilyen módon nemcsak a vidéken nyomhatják az árakat, hanem szabályozhatják a Budapestre való fölhajtást is és így, mintegy kartelszerűen, ők maguk állapítják meg, hogy a budapesti fogyasztó a husért mit fizessen.

Az állatvásári rendszernek és az állatkereskedelemnek e súlyos problémájával foglalkozik *Niczky-Ladányi* András egy igen alapos, nagy gondal készült tanulmányában, amelynek fejtegetései nyomán az állatforgalom reformja érdekében azt a figyelemreméltó javaslatot teszi, hogy a nagyszámu, javarészt apró-cseprő országos vásár helyett szerte az országban állatvásári kerületeket szervezzenek, amelyeknek mindegyikében kéthetenként vagy hónaponként kerületi vásárt tartanának. A vásár színhelye a kerület természetes középpontja volna, ahol közbérlőhid már van, vagy célirányosan létesíthető. A vásári napokat akként kellene megállapítani, hogy a vásár szomszédos, vagy közeli kerület vásárával egynapra ne essék, úgy, hogy a kereskedő bizonyos vidéken vásárról vásárra járva, szükségletét rövid időn belül, aránylag kis területen földözhesse.

Az egész kérdést a törvényhozás útján véli rendezendőnek, olyképpen, hogy a mostanság vásári joggal bíró községeket e joguk elvesztéseért akár az állam, akár az érdekelt állatvásári kerület kártalanítsa, amely utóbbi esetben a kerületben az állatvásári jog a kerületé volna.

Minthogy a vasuti szállítási és takarékossági költségre, valamint a nem csekély vásári illetékre való tekintettel az eladásra szánt állatokkal házalni nem lehet, azokat a tenyésztő vásárról-vásárra nem viheti, a *Niczky-Ladányi* András által javasolt kerületi vásárok intézménye kétségtelenül igen nagy haszonnal járna az állattenyésztő gazdára nézve. Elsőben olyan helyen kínálhatná állatait eladásra, a hol a kerület nagyságának megfelelően nagy volna a fölhajtás, a hol tehát maga a kereskedő és a husiparos is rendszeresen megfordulna és a honnan az állatot

bizony sok nehézséggel kellett küzdenie, mert mint mindenütt, itt is bizalmatlanok voltak a kisgazdák, hanem az első jópélida követőkre talált, s ha nincs is mindenik község, azon a magas nívón, mint Levél, hát halad.

Másnap a kezelői tanfolyam hallgatói Lébény érintésével haza utaztak Sárvárra, mi pedig megtekintettük az óvári akadémiát, gazdaságát, a kapcsolatos kísérleti állomásokat. A déli vonattal pedig folytattuk utunkat Bécs felé.

Programmunk szerint elsősorban a „Wiener Molkeri” éjjeli üzemét tanulmányoztuk s a látottak őszinte bámulatra ragadtak.

Az üzem, tejátvitel estve 10 órakor kezdődik, a naponta beszállított tej kb. 60,000 liter, melynek átlagos zsírtartalma 3-7360%. A szövetkezetnek van 71 tagja 393 üzletrésszel. Egy üzletrész 2000 korona, szállítandó utána 100—150 l. tej naponként. A kezelési költség literenként 6-99 fillér, egy l. tej tiszta értékesítési ára 17-691 fillér.

A fő átvevő helyiségből, melyik tej a kostoló próbát kiállította s a további vizsgálathoz a próbát kivették belőle, azt egy hatalmas tartányba öntik s onnan electromotoricus szivattyu viszi a 8 m. magasságban elhelyezett hűtőkre, melyek 3 sorban vannak elhelyezve egymás alatt s palacko-

zásra kerülő tej 4 C°-ra hűtetik le. Hűtés alatt a tejet kavicsszűrőkön bocsájtják át. A kavicsot minden szűrés előtt fractionálva sterilizálják s szódás vízben is megmossák. A közfogyasztásra szánt tej emlitett hőfokon kerül 1 és 1/2 literes, papirlemez dugós „Reform” palackokba, melyek előzetesen súlyesztő, keféző és fecskendező mosó szerkezettel a lehető legtökéletesebben megtisztítatnak.

Az üvegek töltése praktikusán szerkesztett palacktöltő gépekkel történik s ügyesen használják ki a munkamegosztás előnyeit, úgy hogy az egész munka szédületes gyorsasággal történik, — az estve 10 órakor beérkezett tejet még az éj folyamán szétfordja 160 kocsi a 130 fiokraktárba s egyéb helyekre.

A tej azon része, melyből vaját, tejszint és 30%-os zsírtartalmu habtejszint, 10—15%-os zsírtartalmu kávé illetőleg tea tejszint készítenek előzetes szűrés után, egyenesen a 4 drb hatalmas villanyhajtásu Alfa I. fölözőbe kerül. A tejszint paszterizálás után a W. M. által előállított savanyító culturával oltják be s kellő sav fok (28—32°) elérése után köpülik. Készítenek többek közt 2 dgros. u. n. fröhstück formákat is, melyek ára 20 fill. mond husz fillér. Továbbit a W. M. külső szövetkezeteiből behozott vaját is. A savanyított tejszint mellett édes tejszint is dolgoz-

nak fel. A csomagoló helyiség közvetlen összeköttetésben van a jégosztóval nevezhető hatalmas jégszekrényvel. A köpülést 2 drb Hollsteini köpülő végzi.

Gyermektejet 2 félélt állítanak elő, és pedig a direct gyermektej termelő 2 drb istálló tejet mintegy 900—1000 litert továbbá az összejéből, melyet előzetesen Monti eljárása szerint decasemálnak vagyis a tejből előzetesen sajtot készítenek s a nyert savóból annyit kevernek a közönséges tejhez, míg az az anyatejhez hasonló kasein tartalma lesz. Ez igen fontos dolog, mert a tehéntejet épen az anyatejhez mért tulságos kasein tartalma s a kaseinnek az emésztés alatti más magatartása teszi gyermekek táplálására alkalmatlanná. Mindkét féle gyermektejet pasteurizálják és 1/4—1/2 l. palackokban hozzák forgalomba.

A decaseinolásra szánt tejből romadour sajtot készítenek.

A fölözött tejet pasteurizálják és mesterségesen savanyítják s így kitűnő hygienicus aludttejet nyernek.

A gépházban egy 140 lóerős compand s e mellett egy 80 lóerős ugyancsak compand gép van tartalék gyanánt. E gépek tartják üzemben az egész helyiséget, fejlesztik a szükséges vilanyerőt s készítik a szükséges jeget, kifogástalan tiszta vízből. A szükséges

Legnagyobb választék és legutányosabb árban kapható.

Divatós férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékzők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fű és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utóda

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrác, paplan, pokróc, valamint mindenföle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban kapható.

Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

el nem adás esetében, a vásár végén, nagyobb költség nélkül ismét haza lehetne hajtani.

A kerületi vásárok állategészségügyi szempontból is sokkalta előnyösebbek volnának, mint a mostani divó országos vásárok, mert a kerületi vásárra állatot csak a kerületből lehetne fölhajtani, ami a ragályos állati betegségek szertehurcolásának legalább jelentékeny részben elejét venné.

A főváros és a vidék nagyvárosainak közéletmezése is csak nyerhetne a kerületi vásárok rendszerének behozatalával, mert az ilyen vásárokon a kereskedő és a husiparos a káros és drága közvetítő elmellőzésével közvetlenül a tenyésztőtől vásárolhatna. Mindezekon fölül pedig a magyar állattenyésztésnek a külföldön való versenyképessége is megnövekedne, mert a nagy fölhajtású kerületi vásárokat a külföld kereskedője és husiparosa is szívesen fölkeresné.

A Niczky-Ladányi András javaslata mindenestre méltó arra, hogy az intéző körök vele foglalkozzanak. Ha az ország mezőgazdaságát a termelési iránynak okszerű megváltoztatásával jövedelmezőbbé akarjuk tenni, akkor jó előre gondoskodásnak kell történnie arról, hogy a depekoráció megszűntével a gazda fölhízalt állatait nemcsak biztosan, de nyereségesen is értékesíthesse. Az első lépés ebben az irányban a vásári rendszer reformja és ennek a reformnak a kerületi városok eszméjének irányba való termelése komolyan megfontolandónak látszik.

A lekaszált széna behintése sóval.

Rendszerint a gazda a szénát csak akkor szokta sóval behinteni, ha az megázott, vagy ha durvább rostu. Ajánlatos azonban, hogy úgy a szénát, mint a lóherét, ha jó állapotban is van, sóval behintjük. A só ugyanis jobban konzerválja a lóhere és baltacim-leveleket, amennyiben a só a szénát kissé nyirkossá teszi s így annak kiszáradását, úgy-

szintén a levelek lepörgését meggátolja. Továbbá a besózott szénát az állat szívesebben eszi s egészségesebb is. Ezért sok gazda jó réteken termelt, édes füvekből kaszált szénáját is besózza; ezzel egyszerűsödik a széna tovább is eltart. Egy bizonyos százalékos sóval behintett szénát a marha, a ló is szívesen eszi, ami abból magyarázható, hogy káldús takarmánnyal élő állatoknak természetesen szükségletét képezi a konyhasó, hogy vérük a klór és natron tartalmát megtartsák, ami a kálisók felvétele következtében veszendőbe menne. A szénaféleségek pedig aránylag sok kálit tartalmaznak, a só hozzákeverése tehát mindig helyén lesz. Ha az állatok konyhasó-szükségletét úgy fedezik, hogy kockasót adnak nekik nyálni, akkor könnyen nagyon sok chlornatriumot vesznek fel, azért jobb és sokkal olcsóbb is, ha annyi só keverünk a széna közé, mint amennyi az illető állat konyhasó-szükségletét képezi.

Ha egy métermázsa szénához $\frac{1}{2}$ kg só keverünk, egy számos marha 5 kg sózott szénában 50 gr só kapna, tehát egy közepsúlyú szarvasmarha napi sószükségletét, 20—50 gr-t a szénával adhatunk; lónál a napi szükségletet 15—20 gr-ra, birkánál 4—8 gr-ra teszük. Ezt a naponként adott sómennyiséget, ha nehezen emészthető takarmányt etetünk, 50%-al növelhetjük.

A szénát minősége szerint is sózzuk. Jóbb szénát kevésbé, rosszabbat inkább sózzuk. Megázott s a kellő mértékben meg nem száradt szénát sulyának 2%-al sózzuk be. Emellett a szénát vékony rétegekben kell elraknunk, a megfelelő sómennyiséggel lehetőleg egyenletesen megszórunk és keményre taposunk. Ilyen módon megakadályozzuk, hogy a széna magától meggyulladjon. Ha ugyanis a szénát nem takarítjuk egészen száraz helyre be, nagy meleggel járó erjedési folyamat áll be, aminek következtében, ha levegő fér hozzá, a széna könnyen önmagától kigyullad.

A szénabaktériumok életműködése folytán a növényrostok laza, sok szenet tartalmazó tömeggé válnak, melyeknek pirofonikus tulajdonságaik vannak. — Azonban ez a könnyen gyulladó állapot csak akkor áll be, ha az anyag nedves volt, mikor rétegezték, mivel ilyenkor nagyon sok gomba keletkezik, míg a szárazon berakott szénán csak kevés hőemelkedést tapasztalhatunk akkor, ha a hasadógombák hatása folytán a széna megfülled. A só beszórása következtében a hasadó- és penészgombák hatása csökken, esetleg a gomba el is pusztul, úgy, hogy az önmagától való kigyulladás nem következhet be és a penészképződés ritkább.

Azoknak is, kik nem szórják be a szénát sóval, ajánlatos só keverékben tartani. Ha szokatlan meleget észlelünk a behordott szénán, egy nádszálát beledugjunk a boglya közepébe és fölcséren jó sok telített só-oldatot öntsünk a nád szabad végébe, miáltal a szénának magától való meggyulladását meggátoljuk. (D. L. Tz.)

Az erdélyi birtokrendezés.*)

— Az angett elé terjesztendő javaslat. —

Az ország erdélyi részeiben az 1871: LV t.-c., az 1880: XLV. t.-c. és az 1892: XXIV. t.-c. hatálya alá tartozó területeken a birtokrendezési, arányosítási és tagosítási ügyekben kövendő eljárásról szóló törvényekkel némely határozatainak módosításáról és kiegészítéséről.

Általános indokolás.

A birtokrendezési eljárás általános reformja régen hangoztatott kívánsága a gazdaságnak. Jelen javaslat célja azonban csak az, hogy addig is, míg lehetséges lesz egyöntetű s az eljárás minden részleteire kiterjedő reform-javaslattal a törvényhozás elé

*) A Székely Nép f. hó 80. számából.

gőzt 3 drb 120 □-m. felületű Fischmann-féle kazán szolgáltatja.

A tej és tejtermékekkel foglalkozó munkások tiszta fehér ruhában járnak s ezen ruhákat a külön mosó helyiségben mossák centrifugális és keverő gépekkel, a gőzszerűt után villanyos erővel mángorolják és vasalják 12—16 óra alatt tiszta, száraz és vasalt a ruha. A személyzet fürdő és lakóhelyiségei is kapcsolatosak az épülettel.

Szemle után a személyzetének termében megvendégelték tejjel, savanyu tejjel, jó vajjal kenyérral, közénk ült Kaiser igazgató is, kinek megköszöntük szívességét s gratuláltunk neki a vezetése alatt álló gyönyörű szép Wiener Molkereihoz.

Másnap megtekintettük a „Hygemiai kiállítását.” Szép volt, sok minden volt benne, azt sem tudta az ember mit nézzen, de miniket érdeklő dolog ami a tej hygemiahoz tartozik, legfeljebb az volt, hogy egy néhány tejgazdasági gépgyár kiállította dolgait, még legérdekesebb volt a Wiener Molkerei miniatűr kiadásban vilány üzemből, továbbá a Nieder Oesterreichischer Molkerei kiállítása, a tejben levő bacteriumok által képezett coloniákról mikroszkopi preparátumok után készített képei.

Az nap d. u. egy hatalmas réz és fémöntődét néztünk meg — hol egyes tejgazda-

sági gépeket is készítenek. Csináltak ott olyan tulipános felirású zuhany és kád-fürdő berendezéseket is, hogy az ember elkeseredésében hozzányult a mellénye jobb zsebéhez, hol a magyar ember nem mindig pénzt tart. — Az üzem különben hatalmas, szép és tanulságos volt. Láttuk nyers fémből mint készül a finom csap, hogy készülnek el a hatalmas szivattuk, szép dísz tárgyak etc.

Másnap kimentünk a Schwarzenberg tehenészetébe, ott van Bécs mellett, villanyos jár oda.

Ez már aztán tehenészet, nem nagy, de sokat produkál. A tehenállomány áll 21 drb. oberintháliból és 19 drb világos fejű ugynevezett Witte-Koppe hollandi tehenből. Átlag napi fejés az intháliak után 10 liter. A takarmányozás áll áztatott szénából ad libitum, 4 kg. buza korpa, 2 kg. árpa-dara és a hollandiaknál ezenkívül 3—4 kg. maláta csira. (Ez az ugynevezett forszirozott tejtermelő takarmányozás).

A só szénával kapják s erre a célra igen praktikusán használják fel a sós-perec- és kifli gyárak sóval vegyes mák- és perccel, illetőleg kifli-hulladékát.

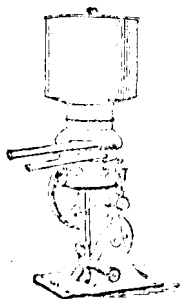
A tejet 34 fillérrel adják el literenként, de egy része sokkal jobban értékesül, mert a bécsiek ki-kivillanyoznak a kies fekvésű majorba s ott veszik mesés magas áron a tejet,

vajat továbbá a mesterségesen készített savanyu tejet. Kap aztán amellel aki akar sört rogyásig.

Csak rövidesen számoltam be a sok szépről, amit láttunk s amelyből a magam részéről azt a consequentiát vonom le, hogy itt hazarészünk kincses (?) városában is lehetne egy a magyarvárihoz hasonló szarvasmarha tenyésztési egylet, egy kisebb üzemű Wiener Molkerei s a környékben egy a Schwarzenberg hercegéhez hasonló tejgazdaság. Hogy nincsen, az tény, hogy mért nincsen, azt jelenleg nem kutatom, de hogy a két előbbire, nevezetesen a város szarvasmarha tenyésztésének egységesebb irányba való terelésére s különösen egy tejszarnokra Kolozsvárnak égető szüksége van, az tény, mert nemhogy gyermekeink nincsen, hanem még közönséges tejet sem kaphat mindenki, vagy ha igen, hát nem mindig jót, pedig az ára elég magas.

Pató Pál ur idejében azt mondták erre: „Ej, ráérünk erre még!” s ezzel az ügyet befejezték, de azt hiszem, az illetékes körök be fogják látni a dolog fontosságát annyival inkább, mert bizony „rongyos mentében és nadrágban” jár Kolozsvár város tejjel való ellátása.

(Vége.)

Teljes tejszövetkezeti berendezéseket,

kézi-erő- és turbina-hajtásra ugyszintén mindennemű tejgazdasági gépeket és eszközöket tejszállításhoz, vaj és sajtyártáshoz legelőnyösebben szállít az.

Első magyar tejgazdasági gép- és eszkozygyar

1660 FUCHS és SCHLICHTER, Budapest, VI., Jász-utca 7. szám

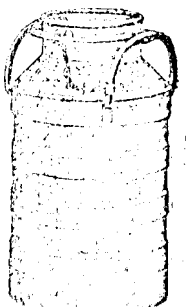
KÜLÖNLEGESSÉG:

„Svéd Globe Separator.”

Tejtelepek és tejszövetkezetek által termelt vajat évi kötés mellett korlátlan mennyiségben legmagasabb áron veszünk át.

Árjegyzékek, költségvetések, tervek ingyen és bermentve.

lépni, a törvényhozás a legkirívóbb hiányosságokon novelláris uton segítsen.

Az 1871: LV. t. c. 4. §-ának az aránykulcsra vonatkozó rendelkezései a törvényhozás részéről sürgősen igényelnek hiteles magyarázatot és részben módosítást.

Az arányjog-vásárlásokkal elkövetett visszaélések további megátlása és a törvény által rendelt birtok közösségek megvédése a célja az 1880: XLV. t. c. 25. §-ához, illetve az 1892: XXIV. t. c. 25. §. a) pontjához javasolt módosításnak.

A tagosítási eljárás során a megengedhetőség kérdése az, a melynek újra szabályozása sürgős szükségesség.

A javaslat ezáltal nem terjeszkedik ki a bírói hatáskör, a mérnöki minősítés, az állami előlegezés és költség hozzájárulás kérdéseire. Ezek az egész eljárás újraszabályozása alkalmával lesznek részint a törvényhozás által megoldandók, részint pedig az 1892: XXIV. t. c. XXIII. szakaszában nyert felhatalmazás alapján rendeletileg szabályoztatnak. E mellett megjegyeztetik, hogy az 1880: XLV. t. c. és az 1892: XXIV. t. c. módosításával az 1893. évi 356. számú rendelettel kibocsátott „Utasítás” vonatkozó rendelkezései is módosítandók lesznek.

Az 1871: LV. törvényeknek az arányosítás megengedhetőségére és az aránykulcsra nézve tett rendelkezéseit az 1880: XLV. t. c. 37. § a a volt Királyföld, Teke és Batos közösségek területére hatályon kívül helyezvén, az 1880: XLV. t. c. 26. §-a pedig ugyancsak az arányosítás megengedhetőségére vonatkozólag a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zarándmegyék és a volt Kővár vidék területén az 1836: XII. t. c. hatályát fentartván, a javasolt módosítások e területekre nem vonatkoznak.

I. CIKK.

Az 1871: LV. t. c. 4. §-a a következőkkel egészítették ki:

Ezen kulcs alapján részeltetésre a közösségi belső telkeknek és az ezekhez tartozó, vagy tartozott külső birtokoknak azon tulajdonosai vagy tényleges birtokosai tarthatnak igényt, akik az arányosítás alatt álló közhelyek közös használatában voltak és ezen közös használati joguk gyakorlása óta arányosítási eljárás bevezetéséig 32 év el nem telt, vagy annak az arányosítási eljárás bevezetése idejében és közös használatukról le nem mondottak.

Külső birtoknak az aránykulcs megállapításánál csak a rendez mezőgazdasági mivélés alatt álló ingatlanok tekintetnek, úgy mint: szántók, rétek, kaszálók és a mivélés alatti határban fekvő legelők.

Erdők, havasok és a mivélés alatti határon kívül fekvő legelők, a melyek a községbeli belső telkekhez nem tartoznak és azoktól elkülönítve kezelteknek, és a melyeknek birtokosai az arányosítás tárgyát képező közhelyeket nem használták az arányosítási eljárás bevezetésétől visszamenőleg 32 éven belül: az aránykulcsnak ezen szakasz szerinti megállapításánál figyelembe nem vétetnek.

II. CIKK.

Az 1880: XLV. t. c. 6. §-a helyébe ugyane megjelöléssel a következő új szakasz lép:

6. §. A tagosítás minden község határára nézve külön eszközöndő s rendszerint a község határának egész területére kiterjed.

Senkit sem lehet arra kötelezni, hogy birtokáért más község határára fogadjon el kielégítést.

A tagosítás csak úgy rendelhető el, ha azok birtoka, akik kéri, a tagosítandó területnek legalább egy negyedrészt teszi ki. Az e tárgyban az illetékes királyi törvényszékhez intézett beadványban a kérelmezéshez szükséges birtokhányadot és birtokosi minőséget igazolni kell. A kérelmezők aláírásai közjegyzőileg hitelesítendők.

A tagosítandó ingatlanok negyedrészenek területi kiszámításánál az adókataszteri adatok az irányadók.

Az állami, törvényhatósági és községi vagyon, a közalapítványi javak a közintézetek és más jogi személyek, valamint a gyámság vagy gondnokság alatt levők birtoka, ugyszintén az urbéri haszonvételekkel terhelt erdők, legelők és nádasok, valamint az arányosítás alá tartozó azon közös használatu területek, a melyek rendezése jogerős végrehajtással befejezve nincsen, a terület kiszámításánál számba nem vétetnek.

III. CIKK.

Az 1880: XLV. t. c. 9. §-ának második bekezdése helyébe a következő lép:

6. §. 2. bekezdés. A tárgyalásra szabályszerűen megidézett, de meg nem jelent felek, úgy tekintetnek, mint akik a tagosítást ellenzik.

IV. CIKK.

Az 1892: XXIV. t. c. XIII. 25/a. §. után 25/b. megjelöléssel a következő új szakasz vétetik fel:

25/b §. Ha az arányosítás megengedhetősége iránti kereset (356—93. ut. 37. §.) beadása után szerzett valaki élők közötti jogügylet útján több olyan részes féltől, kiknek egyéni illetménye külön-külön a 100 katasztrális holdat nem haladja meg, 100 katasztrális holdnál nagyobb terület közös használatát biztosító arányjogosultságot,

vagy ha valamely részes fél arányjogosultsága csak az arányosítás megengedhetősége iránti kereset beadása után, élők közötti jogügylet útján történt szerzés hozzászámításával haladja meg a 100 kat. holdat;

az ily szerzés az illetmény természetben való elkülönítésére nem ad igényt és a részes felet annak a szerzésnek alapján az állandóan közösnek maradó területnek csupán használata illeti meg a megállapított arány szerint.

A közösen maradó területek a közigazgatási és erdészeti törvények és eljárás szerint kezelendők. E területekre nézve urbéri uton elkülönítésnek (újra arányosításnak) a már befejezett arányosítási eljárás után helye nincsen.

Ezek a rendelkezések az új birtokállapot hitelesítésével (1892: XXIV. t. c. 28. §. és 356/93. ut. 118 §.) még jogerősen be nem fejezett arányosítási ügyekben is nyernek alkalmazást.

Az eljáró bíró köteles hivatalból kinyomozni, hogy az elkülönítésre igényt tartó részes fél vagy jogelődje az ő jutalékát egész-

ben vagy részben nem-e élők közötti jogügylet útján az arányosítás megengedhetősége iránti kereset beadása után szerezte.

V. CIKK.

Átmeneti intézkedések.

A jelen törvény hatálybalépte előtt fogantatba tett tagosítási ügyekben az eljárás megszüntethető az 1892: XXIV. törvény cikk XVI. cikk 28/a. §. utolsó bekezdésében körülírt végrehajtási eljárásnak a birtokba való bírói bevezetésig történt befejezése előtt:

1. ha a tagosítás alá vont terület birtokosainak $\frac{1}{2}$ része ezt az illetékes kir. törvényszékhez beadott, közjegyzőileg hitelesített aláírással ellátott kérvényben kéri, és a megszüntetés iránti folyamatba leendő eljárás költségeit előlegezi egyszersmind a kérelmezők az eljárás megszüntetéséig felmerült tagosítási költségek felének kifizetését elvállalják;

2. ha a tagosítási kérelem nyomán a helyszínre kitűzött tárgyaláson (1880: XLV. t. c. 9. §.) történt megállapítás szerint a tagosítást kívánók birtoka az 1880: XLV. t. c. 6. §-ában hozzászámíttatni rendelt birtokon kívül, továbbá a tárgyaláson megidézett, de meg nem jelent felek birtokán kívül a tagosítandó terület $\frac{1}{4}$ részénél kevesebbet tesz ki.

Az 1. pont esetében a tagosítási költségek másik felét a kincstár viseli.

Az 1. pont esetében a kérvény a község összes birtokosai ellen intézendő és négy példányban adandó be, amelyek közül az első példány a bíróságnál marad, a második példány a helység előjáróságának adatik ki, a harmadpéldény a kérelmező felek közül az első helyen megnevezettnek kézbesítettik, a negyedik példány az illetékes árvaszéknek oly felhívással kézbesítettik, hogy a gyámoltak és gondnokoltak képviselőjében a szükséges nyilatkozatok megtételére a vármegyei tisztí ügyész küldendő ki.

VI. CIKK.

A kir. törvényszék a kérvénynek az V cikk értelmében történt kézbesítésével egyidejűleg intézkedik a folyamatban levő eljárás felfüggesztése iránt mindaddig, amíg a megszüntetés felett jogerős határozat hozatik és a kérelem tárgyalására egy bírói tagját küldi ki. Ez a helyszínre tárgyalást tűz ki.

A tárgyalás kitűzésével egyidejűleg az eljáró bíró a község összes birtokosait, a szomszédos községek birtokosait hirdetmény útján idézi meg, mely a községi előjáróságok által szokott módon közhírré teendő s úgy a hivatalos lapban, mint a vidéknek legalább egy hirlapjában hirdetendő. A tárgyaláson az érdekelt felek meghallgatásával hivatalból állapítja meg, megvan-e a tagosítási eljárás megszüntetéséhez szükséges birtokosi hányadrész és a kérelmezők birtokosi minősége? E célból hivatalból szerzi be a tárgyalás elrendelésével egyidejűleg a gyámság és gondnokság alatt levők névjegyzékét, a birtokukra vonatkozó adatokat és a szükséges kataszteri adatokat.

A tárgyalásra szabályszerűen megidézett de meg nem jelent felek úgy tekintetnek, mint akik az eljárás megszüntetését kérelmezőkhöz számítandók.

Az állami, törvényhatósági és községi

„AGRARIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság resicza mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Egyetemes acélekek.

Eltörhetetlen téglyacélekefej.

Páncélacél-kormánylemez.

Magasított acél-ekfelej.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Sürgönyeim: „Agraria” Budapest, Rövidített leveleim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2.

Tiszta acélsanyag
s a j á t
hámorainkból.

1457

Csak kítámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetik.

Ekegyártás terén legelső-rangú magyar gyártmány, felülmúlja meg a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

birtok, közalapítványi javak, közintézetek és köztársulatok, valamint a közös használatu ingatlanok, amelyek urbéri elkülönítése vagy arányosítása jogerős végrehajtással befejezve nincsen, a tagosítás megszüntetésének szükséges birtokosai hányadrész kiszámításánál szintén számításba veendő. A szükséges nyilatkozatokat az ezen ingatlanok igazgatásával törvény, vagy alapszabály szerint meghatalmazottak teszik meg.

A felek nyilatkozatai és a szükséges adatok beszerzése után a kir. törvényszék a tagosítási eljárás megszüntetésének kérdésében ítéletileg határoz, mely ítélet a királyi táblához felebbezhető.

Továbbá felebbezhetnek a kir. Kuriához csak akkor van helye, ha a kir. tábla az első bíróság határozatát megváltoztatta.

Ha a kérelem azon okból utasított el, mivel az eljárás megszüntetését kívánó birtokosok száma a törvényes hányadot nem éri el, a kérelem megújítható, ha a hiány pótolható.

KORMÁNYINTÉZKEDESEK.

A m. kir. halélettani és szennyvíztisztító kísérleti állomás.

Az állomás elméleti és gyakorlati irányban a halászat és haltenyésztés ügyét szolgálja. Feladata nevezetesen:

1. a halak és rákok, valamint ezek táplálékul szolgáló állati és növényi szervezetek életfeltételeit megállapítani;

2. rendszeres kísérletekkel a halak és rákok okszerű táplálását, illetve takarmányozását tanulmányozni;

3. a halastavak értékelésével s azoknak javításával foglalkozni;

4. a szerves és szervetlen anyagoknak a vízben élő hasznos állatokra gyakorolt mérgező hatását kutatni;

5. a vizek szennyezéséből eredő halpusztások okait és mértékét megállapítani;

6. a szennyvíztisztítási módokat, valamint a gyári és ipari üzemekből, nemkülönben a városi csatornákból eredő, továbbá a városi csatornákból lefolyásra jutó szennyek tisztítására vonatkozó eljárásokat úgy itthon, mint a külföldön tanulmányozni, azok eredményeit figyelemmel kísérni s az idevágó kérdésekben a hatóságoknak, egyesületeknek és magánosoknak tanácsot és útmutatással szolgálni;

7. a vizeket szennyező ipari vállalatokat a szennyvizek tisztítása körüli kötelesegeik végrehajtásában ellenőrzi, mivégből e telepeket váratlanul is megvizsgálja;

8. foglalkozik a halak és rákok betegségekkel, a mennyiben az fizikai vagy kémiai okokból eredő tömeges pusztulás alakjában jelentkeznek.

A halak és rákok egészségtana, a betegségek eredete, azok lefolyási módja, valamint az ellenük való védelem és orvosláson kívül mindazon körülmények, a melyek ezen állatok szaporodására és fejlődésére egy vagy más irányban ártalmasak, a halkórtani állomás feladatát képezik.

Az állomást hatóságok, egyesületek és magánosok vehetik igénybe. Az e részbeni megkeresések irásban, sürgős esetekben pedig távirati uton intézendők az állomáshoz.

A vizsgálatok céljaira szánt anyagot gondosan csomagolva az anyag származási helyének, a beküldő nevének, lakhelyének pontos közlése mellett kell az állomásra beküldeni. A csomagok, ha csak a beküldés nem az állomás megkeresésére történik, bérmentesen adandók fel az állomás címére.

Az állomás a hozzá intézett szakkérdésekben, a mennyiben véleményét külön vizsgálat nélkül is megalkothatja, díjmentesen ad utbaigazítást. Díjmentesen ad véleményt minden esetben, midőn a kérdés, melyben közreműködése szükséges, közérdeket érint. Anyagok vizsgálatát csak közérdekekből indokolt esetekben teljesíti díjmentesen.

Egyéb esetekben a vizsgálatokat az ide vonatkozó díjjegyzékben feltüntetett díjak ellenében végzi. Annak eldöntése, hogy valamely vizsgálat a közérdekből szükséges-e vagy sem, az állomás vezetőjének hatáskörébe tartozik s a mennyiben valamely anyag vizsgálata közérdekekből indokoltnak nem találhatók s így díjazás alá esik, erről az állomás a beküldőt a vizsgálat foganatosítása előtt értesíti. A vizsgálatokért befolyó díjak a m. kir. államkincstárt illetik.

*

Katonai lovak vásárlása. A földművelésügyi miniszterium a katonaság számára vásárlandó lovak elvezetésére nézve az alábbi leíratot intézte az Erdélyi Gazdasági Egyesülethez, melyet a lótenyésztő gazdáknak figyelmébe ajánlunk.

A cs. és kir. közös hadügyminiszter ur, a cs. és kir. katonai lovatató bizottságok elnökeinek a pótlólovások mikénti foganatosítása iránt folyó évi 1946—III. szám alatt kiadott „Utasítás“ egyik főcélja, hogy ezentul közvetlenül a kisebb tenyésztőktől is nagyobb számú pótló vásároltassék.

Miután azonban az ismeretlen származás dacára és eddig csakis a ló külérére való tekintettel történt vásárlások, ezen lovak használata alkalmával azok minőségét tekintve, nem vezettek kielégítő eredményre, ezentul a vásárlások csakis beigazoltan, jó származású lovak megvételére fognak szorítkozni. A fedezetési jegy mindenkor bemutatandó, ennek nem léteben az anya is elővezetendő, s előjárásig okmányokkal igazolandó, hogy a csikó attól származott. Hogy ezen körülmény a tenyésztő közönséget készenlőnül ne találja és a katonai lovasárlások minél jobb sikere érdekében felhívom az Egyesületet, hogy a fenti körülményt saját hatáskörében minél szélesebb körben hozza a tenyésztő-közönség tudomására. Többször említett utasítás ezen újabb rendelkezésétől egyébként azon hasznos eredmény is várható, hogy a kisebb tenyésztők és gazdák is iparkodni fognak vagy ismert származású kancát beszerezni, vagy a már saját maguk által tenyésztett — tehát ily származású jobb anyagot megtartani — ahelyett, hogy azt, mint eddig legtöbbször áruba bocsássák.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Gazdasági iskola Tordán.

Torda város közönségének egy régi vágya és reménye valósult meg folyó hó 5-én. Ekkor volt ugyanis a dr. Darányi Ignác m. kir. földművelésügyi miniszter által a tordai állami birtokon létesített „Szabó József kisebb magyar gazdasági iskola“ ünnepélyes megnyitása.

Régi vágya volt Torda városának egy ilyen iskola, mely a vidék fiatalabb gazda nemzedékének és gyakorló gazdáinak irányt mutasson az okszerű gazdálkodás felé, de különféle és leginkább pénzügyi okok miatt annak megvalósítása mindig elodáztatott. Torda város egyik elhalt polgáráé, Szabó Józsefé az érdem, hogy ez akadály is meglett szüntetve, azáltal, hogy ő hosszú munkás életének összegyűjtött minden gyümölcsét, egész, mintegy 125,000 korona értékű vagyonát egy „Tordán felállítandó kisebb gazdasági magyar iskola“ céljaira hagyományozta. Ez iskola létesítése körül érdeme van a hagyatékot kezelő igazgató-tanácsnak is, hogy midőn számot vetett s arról győződött meg, hogy a hagyatéki vagyon egy ilyen iskola felállításához és fenntartásához nem elegendő s hogy azt az elérendő cél érdekében még számos éveken át kellene kamatoztatni, miáltal az iskola létesítése ismét elodáztatnék, a legnagyobb készséggel járult ahhoz a tervhez, hogy ezen hagyatéki vagyon az eszme azonnali megvalósítása céljából a m. kir. földművelésügyi kormánynak adassék át megfelelő feltételek mellett.

Érdeme van a m. kir. földművelésügyi miniszterium székelyföldi kirendeltség vezetőjének dr. Koós Mihály miniszteri titkárnak is, ki az iskola közvetlen szervezésével volt megbízva s ki azon elvből, hogy „bis dat qui cito dat“ a legnagyobb buzgalommal azon működött, hogy ezen iskola minél rövidebb idő alatt megvalósuljon.

November 5-én délelőtt 11 órakor volt az ünnepélyes megnyitás, melyen nagyszámú közönség vett részt. Ott voltak: Gróf Bethlen Bálint főispán; a földművelésügyi miniszter képviselőjében dr. Koós Mihály min. titkár, a Székelyföldi miniszteri kirendeltség részéről, Székelyhidy Viktor; a hagyaték igazgató tanácsa részéről: Z. Sebess Andor polgármester, Téglás István kir. tanfelügyelő, Fogarasi József városi tanácsos, Pethő Miklós gazdasági egyetemi titkár, Szenkovics Aurél dr. városi ügyész, Egerházy Lajos új-tordai ev. ref. lelkes, Kimpel Antal földbirtokos; továbbá Dózsa Ferencz kir. törv. bír. mint a tordai székelytársaság elnöke, Erdélyi Elemér főszolgabíró, Faragó Miklós törvényhatósági m. kir. főállatorvos, dr. Borbély Samu intézeti orvos, Tóth Olivér városi gazdasági tanácsos, Ferenczi Ferenc városi kapitány; az állami birtok gazdasági intézői, a tanítói személyzet és több érdeklődő gazda.

A megnyitó beszédet gróf Bethlen Bálint főispán tartotta az iskolának csinosan rendezett udvarán, a Szabó József emléktáblájával ellátott mesterséges sziklacsoport előtt. Ezután Dr. Koós Mihály méltatta Darányi földművelésügyi miniszternek és a hagyományozó Szabó Józsefnek idevonatkozó érdemeit, jelezte az iskola tanítási irányát és buzdította az iskola jelenvolt első 12 tanulóját.

Az éljenzéssel fogadott beszédek után, az iskola által adott villásreggelihez ült az ünnepelő társaság, délután 2 órakor pedig a hagyaték igazgató-tanácsa által a városi Vigadóban adott ebédhez gyűlt össze.

*

— A Székelyföldi kivándorlás. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara, mint minden évben, úgy ez idén is beszámol a kereskedelmi miniszterhez terjesztett jelentésben a székely kivándorlásról. A kivándorlás, dacára, hogy mult esztendő jobb mezőgazdasági termést adott, mint a kamara megállapítja, nem csökkent s a munkaalkalmak szaporodása sem csökkentette a kivándorlást. A kamarához tartozó öt törvényhatóság területén a mult évben kiadtak 12874 Romániába és 1269 Amerikába szóló útlevélet, s mind a két irányban jelentékenyen emelkedett a kivándorlók száma.

Amerikába Udvarhely vármegye adja a legtöbb kivándorlót, a csikvármegyei és háromszékvármegyei kivándorlás Románia felé irányul. Újabb tapasztalatok erősítik meg a kamarát abban, hogy Romániában az összes idegen nemzetbeliek között a székelyek a legszegényebbek; Romániában a székelység zöme alárendelt munkás és cseléd. Igaz, hogy jobb munkás és jobb cseléd az odavalónál, de ez nem változtat azon a tényen, hogy a magyarságnak idegen országban ily elemekkel való képviselése sérti a nemzeti önérzetet, annival inkább, mert Romániából senki nem jött és nem jön át soha hozzánk szolgálni. A kivándorlottak másik része, akik állandóbban megállják helyüket, kisiparosok, iparossegédek és bérkocsisok. De mig Románia újabb nagyarányú fejlődése során a német mesterlegényből önálló iparos, gyáros és milliomas, a német és francia boltoslegényből nagykereskedő lett, a székely megmaradt az ötven év előtti sorban. Hogy a székely iparosság Romániában vezető szerephez nem jutathott, ebben jelentékeny részük van az irányító köröknek amelyek hosszú évtizedekig nem törődtek sem a kivándorlással, sem a szomszéd állammal. A kis igényekkel, korlátolt

Egy nős, 36 éves gazdatiszt
ki jó bizonyítványokkal rendelkezik,
birtokváltás következtében,
állást keres január 1-re, esetleg
azonnali belépésre. Címe a
kiadóban. 1802

FIUMEI KÁVÉBEHOZATALI TÁRSASÁG

kolozsvári főkelepe Mátyás- király- tér 12. (Telefonsz. 475.)
o o o o o Oránként friss pörkölés. o o o o o

Világhírű „SOERABAJA” kávékeverék

Valódi „TÖRÖK” kávé, 1 kilogramm 3 korona 80 fillér.
o o o Zamatja és kitűnő íze felülmulthatatlan. o o o

Tea és Rum különlegességek.

GANZ és TÁRSA

vasöntő- és gépgyár
részvénytársulat
BUDAPESTEN.

Elektromos világító és erőátviteli berendezések
egyen- és váltakozó áramra Kolibri ilylám-
pák Brilláns ilylámák reklámeclokra

Elektromos üzem berendezése uradalmakban és
gazdaságokban. Meglévő üzemi berendezések
átalakítása.

Elektromos üzemű szivattyúk, tejjgazdasági be-
rendezések, emelőgépek, ventilátorok, mezei
vasutak, szántó-, cséplő-, aprító- és takarmá-
nyozó berendezések.

Motorok benzin-, szpiritusz-, gáz-, szívó-
gáz- és kohógáz-üzemre minden
nagyságban 3000 lóerőig. Üzemköltség: 1 1/2 -
2 1/2 fillér lóerőnként és óránként.

Emelődaruk kézi-, gőz-, petroleum- vagy elek-
tromos hajtásra.

1719

Árjegyzékekkel és költségvetésekkel szívesen szolgálunk.

Közuti hengerlőgépek gözekék.

Gőzmotoros személyszállító vasutikocsik kis és
nagyvasutak számára.

Mindenféle vasuti kocsik személy- és teherszál-
litásra. Vasuti fölszerelések. Kéregöntésű ke-
rekek (Griffin rendszere).

Hengerszék malmok számára, kéregöntetű
hengerekkel. Mindenféle malomgépek **Egész**
malmok berendezése és fölszerelése.

Brikettsajtók szén, fűrészpör s effélék briket-
tezésére.

Turbinák minden egyes esetben a helyi szük-
ségletnek megfelelően szerkesztve, tehát az
elérhető legnagyobb hatásfok biztosításával.

Speciális gépek a papir- és cellulózgyártáshoz.
Transzmissziók. Füstemésztő készülékek. Gyári
berendezések.

Törlesztő kölcsönök.

Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál

Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-
birtokok és városi bérházakra.

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített
telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérhá-
zaknál a telekkönyv, házbéradó vallomás hitelesítve és az épület
vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas
összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsö-
nknél számítatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ugyanőkök
közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással
készséggel szolgál az

Igazgatóság.

Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

1501

Gyors és olcsó lebonyolítás.

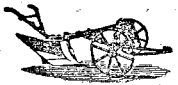

CLAYTON & SHUTTLEWORTH,
Budapest, Váci-körút 63.

által a leg. utányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, löhero-cséplők,
úszító-rostok, ko kolyozók, kaszáló- és aratógépek,
szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planot jr.
kapálók, szec: kavagók, repavágók, kukorica-
morzsolók, daralók, őrlőmalmok, egyetemes
szél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden
egyéb gazdasági gépek.

1242

Motor-benzint

minden fajsúlyban és mindennemű motorhoz
alkalmasat jutányosan szállít a

Kőolajfinomító-gyár Részv.-társ. brassói gyarából.

Megrendelések a brassói irodába intézendők.
Benzin adómentességére vonatkozó eljárást
illetőleg, a kellő felvilágosítás, ugyanott kész-
séggel megadatik. 1687.

Az Erdélyi Kereskedelmi Társaság FODOR és TÁRSAI megbízásokat elfogadnak

Jármos ökrök tinók,

sertések, juhok, lovak és egyéb tenyész- vagy haszná-
lati állatok beszerzésére és azokat felelősség mellett
gyorsan és jutányosan direkt forrásból közvetít.

Cím:

Erdélyi Kereskedelmi Társaság Kolozsvár,
Szentegyház-utca 2-ik szám.

1762

Telefon 311.

Gazdasági kereskedelmi és ipar- bank Részvény-Társaság

BUDAPESTEN, ERZSÉBET-KÖRÚT 35.

Telefon 149. Postatakpztri Cheque számla: 15603
Cheque számla: a Magy. lezá nit. és pénzváltó-banknál

BANKOSZTÁLYA

utján törlesztéses jelzálogkölcsönt
földbirtokokra, továbbá városi bérhá-
zakra legelőnyösebb feltételek
mellett és leggyorsabban bonyolít
le az érték legmagasabb arányáig.
Megkeresésnél beküldendő a te-
lekkönyvi kivonat és kataszteri
birtokiv.

VÁLTÓ.

kölcsönt gazdáknak, birtokosok-
nak, gazdatisztoknak,

KÖLCSÖNT

sorsjegyekre, értékpapi-
rokra és vidéki takaré-
pénztári részvényekre
a legelőnyösebb módon eszközöl.

Árjegyzék, költségvetés és szakszerű felvilágosítás
Ingyen.

Gazdasági egyesületeknek, valamint községi szövetkezeteknek tömeges
megrendelésnél rendkívül kedvezményes árak és feltételek.

GÉPOSZTÁLYA

utján szállít csakis elsőrendű
gyártmányban legkedvezőbb feze-
tési feltételek mellett:

Gazdasági gépeket,
Gőzcséplő-készleteket,
Tolókerek-rendszerű vetőgépeket,
Egyetemes acél-ekéket,
Gazdasági malomberendezéseket,
Tejjgazdasági gépeket,
Fűrészyári berendezéseket,
Szeccsavágókat,
Repavágókat,
Morzsolókat,
Darálókat stb.

Tejjgazdasági, baromfitenyésztés-
gépek és eszközök, tejtelepek, ozu-
kor-, szesz- és keményítő-gyárak be-
rendezése. Mútrágya, erőtakarmányok
Derbymelasse, zsák, ponyva stb. stb

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek
megfelelően berendezett műtermük-
ket a nagyjérdemű közönség becses
figyelmébe.

Műtermeik vannak:

Kolozsvár Miskolc
Mátyás király-tér 10. Városház-tér 20.

Dés S.-A.-Ujhely
Felső-sétáter. Főtér 9.

1729 Sárospatak
Kossuth Lajos-u. 70.

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

„Eredeti Kalmár-rosták” és heremagtisztító gépek.

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk czidőszerint 15-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános
terménytisztításhoz berendezett különleges gépeket, szelölő és magváltató rostákat, kézi vagy hajtórőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíves-
kedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

Birtok kerestetik

bérbe 2—300, vételre 100—200 hold, terjedelemben, jó minőségű szántófölddel, megfelelő lakóházzal. Értekezni lehet ezen tárgyban Nösner Jánossal Kolozsvárt, Széchenyi-tér 24. sz. alatt

1795

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Alapítványok a kormány hozzájárulásával	1,953.240.— „
Tartalékok	601.263.93 „
Osszesen:	2,554.503.93 K.
1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. „ „	59.782.26 „
1903. „ „	109.331.73 „
1904. „ „	72.438.23 „
1905. „ „	61.730.60 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyiszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

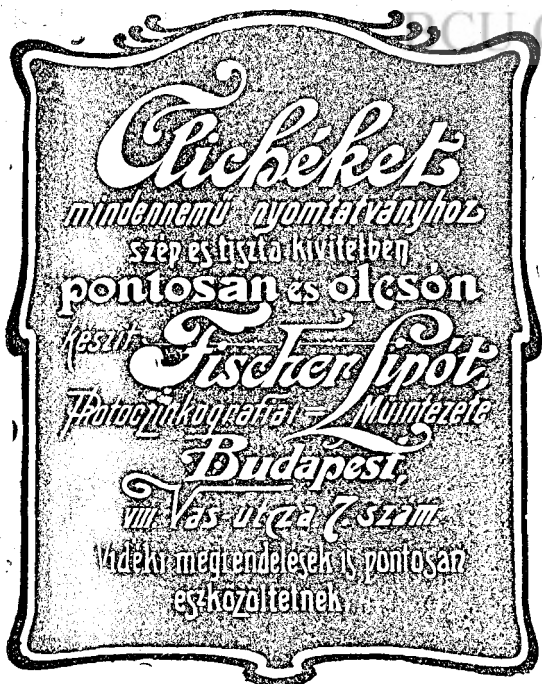
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díj arányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adják fel biztosításukat 5%-o engedményben részletnek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

TÖRÖK szerencséje ÖRÖK

Felülmulhatatlan az a szerencse, mely bankházunknak kedvez Rövid idő alatt **27 millió** koronánál több nyereményt fizettünk ki nagyrabecsült vevőinknek; ezek között a két legnagyobb nyereményt, és pedig:

kétszer a **600.000** koronás nagy jutalmat a főnyereményt.

a legnagyobb **400.000** koronás főnyereményt

továbbá 5 à 100.000, 3 à 90.000, 3 à 80.000, 3 à 70.000, 4 à 60.000, több 50.000 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 és ezeken kívül számtalan 10.000, 5.000 3.000, 2.000, 1.000, 500 koronás és egyéb nagy nyereményt.

Ennélfogva ajánljuk, hogy a legközelebb kezdődő, a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt és rendeljen nálunk egy szerencsesorsjegyet.

A most kezdődő 19-ik új magyar osztálysorsjátékban **125.000** sorsjegyre **62.500** pénznyeremény jut és összesen

16 millió 457.000 korona hatalmas összeget sorsolnak ki.

Legnagyobb nyeremény esetleg **1,000.000** korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000, 1 à 200.000, 2 à 100.000, 2 à 90.000, 2 à 80.000, 2 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 3 à 40.000, 3 à 30.000, 6 à 25.000, 9 à 20.000, 13 à 15.000, 44 à 10.000 kor. és még sok egyéb nyeremény.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

$\frac{1}{8}$ eredeti sorsjegy frt —.75 vagy kor. 1.50; $\frac{1}{4}$ eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3.—

$\frac{1}{2}$ " " " 3.— " " 6.—; $\frac{1}{1}$ " " " 6.— " " 12.—

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre, kérünk azonnal, de legkésőbb

folyó évi november hó 22-ig miután a huzás már folyó évi november hó 22-én megkezdődik,

hozzánk bizalommal beküldeni, miután szerencse-sorsjegyeink igen keresettek és gyorsan elfognak.

1799

TÖRÖK A. és Tsa

Sürgőnycim: Törökék Budapest. **BANKHÁZ R. T. BUDAPESTEN** Sürgőnycim: Törökék Budapest

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főáruházi osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Szervita-tér 3/a. I. fiók: Váci-körut 4/a. II. fiók: TERÉZ-körut 46/a. III. fiók: Múzeum-körut 11/a.

Ispáni vagy utolsó esetben béresgazdai állást

keresek azonnali betöltésre. A gazdaság-1804 nak minden ágával ismeretes vagyok.

Mezei István Kozárvár

utolsó posta: DÉS.

Alsó-Fehér vármegyében egy **322 holdas birtok** családi okok miatt **eladó vagy bérbe kiadó.**
— Vasuti állomás közelében. —
Értekezhetni: Harmath András, Magyar-Forró. U. p. Maros-Ujvár.

1798 **Eladó!**
3000 métermázsa prima minőségű réti széna és 500 darab 15—35 cm. átmérőjű, műfának való kőrifa a Naláczy Naláczy Gejza gazdaságában. Puj, (Hunyad megye.)

Telefonszám 394.

Mendel Lázár Fiai sörfőzdéje, Torda

Ajánlja: hordókban és palackokban legjobb minőségű

világos korona sörét

Kolozsvárt kapható minden italmérésben, fűszer és csemege üzletben.

Telefonszám 394.

A már 10 év óta fennálló Kolozsmegyei főraktár Kolozsvárt, (Óvár, városi sörház) saját kezelés alatt áll.

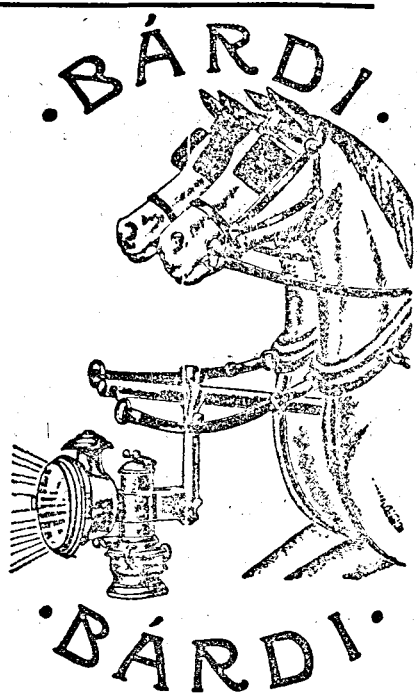
Gőzeke acetylen-lámpák

kocsirud-, Spritzbogen-, kézi-,
udvari-, ncai-, automobil- és

St. HUBERTUS vadászati

acetylen-lámpák Bárdi József

Budapest, VI., Gyár-u. 10.
Király-utca mellett. 1781

Hirdetéseket jótányos áron felvállal a lap kiadóhivatala

4 ÁLLAMDIJ
22 ELSŐRENŰ KITÜNTETÉS

PEP

PORCELLÁN-EMAIL-FESTÉK
mázoláshoz teljesen kézen
vakerlstra.
fára és veszra.
Törv. védve 10041 sz. a.

LUTZ EDE és TÁRSAI
FESTÉKGYÁRAK BUDAPEST, VII.
Teléfonoszám 64.93. ÓRVÁSI-UTCA 5.

Olommentes, mosható, viharálló.

1785. II.

Belső és külső mázolatokhoz a legjobban bevált.

1900. párisi világkiállítás Grand Prix.

KWIZDA FERENC JÁNOS

cs. és kir. ausztriai-magyarországi, kir. román és bolgár fejed. udv. szállító, ker. gyógyszerész
1737. I. Korneuburg, Bécs mellett. — Lósporcikkek.

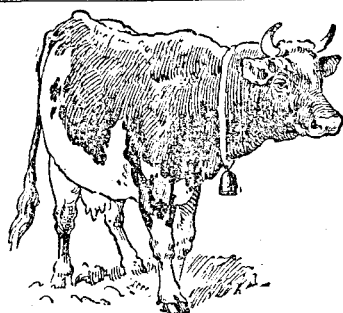

Kwizda-féle Restitutions-fluid

cs. és kir. szab. mosóvíz lovak számára.

Ára egy üvegnek 2 kor. 80 fill.

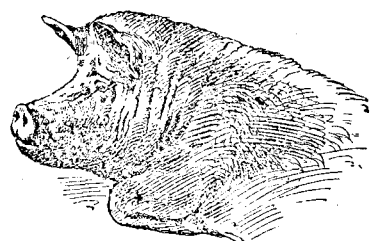
Több mint 40 éve használják az udvari és más nagyobb istállókban, úgy a polgári mint katonai körökben, az izmok erősítésére, nagy használat előtt és izombénaság ellen A lovat trainingben igen nagy munkabírásra képesíti.

KWIZDA-féle Korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. — 50 év óta a legtöbb istállóban használatban. Étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejelés fokozására. 1 doboz ára 1.40 K. 1/2 doboz 70 fillér.

Csakis ezen védjeggyel valódi. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerháza, Budapest, VI., Király-utca 12 és Andrassy-ut 26., szám.

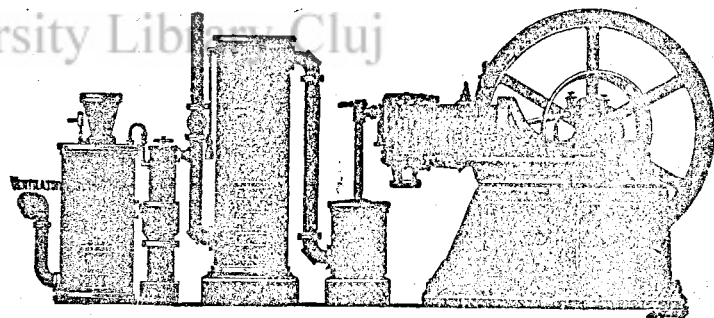

Kwizda-féle sertéspor

Egészségi por a hizlalás előmozdítására. Kis doboz Kor. 1.20. Nagy doboz Kor. 2.40.

Kwizda-féle baromfi-por

Étrendi szer a tápszerhez való hozzáadásra. Jutak, kacskák, tyukok, gyöngytyukok, pávák stb. részére. Egy doboz ára K. 1.

Eredeti OSERS és BAUER motorok

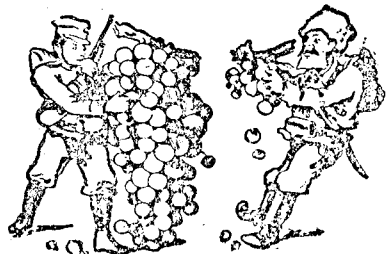
BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 18.

Motorgyár és vasöntöde: Bécs.

Benzin- és petroleum-motorok és locomoblok, szivó-gáz-motortelepek 2-3 fill. üzemköltséggel. — Kedvező fizetési feltételek. — Elsőrangú gyártmány. — Költségvetés és árjegyzék ingyen.

MASTIN

a Doctor Trnkóczy krajnai hizlalo és védőszere. Kereskedésekben is kapható s a legmagasabb kitüntetésekben részesült. — Gondos gazdák minden tenyészállatnak adják s ezrivel küldik a köszönő iratokat. Postán küldve 5 csomag ára 2 korona 70 fillér. Trnkóczy-gyógyszertár 1689 Lathach.

Küküllőmenti

Szőlő- oltványok.

valamint az elmúlt években is a

első szőlőoltvány-telep tulajdonos Caspari Frigyes Medgyes 104.

Nagyküküllőmgye — volt az egyedüli az egész országban, mely vevőinek minden tekintetben kifogástalan minőségű — egészséges-fajazonos és teljesen fajtiszta szőlőoltványokat szállított, úgy a jövőben is egyedül a fenti szőlőtelepen kaphatók a legjobb minőségű, a legkülönbözőbb fajú és alanyú bor-, csemegebor- és különleges csemege szőlőoltványok, melyek elültetése által a szőlőbirtokoknak hűmulates eredményeket érnek el.

Kivánatra képes árjegyzék — számos elismerő levéllel — ingyen és bérmentve.

1800

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)
a saint-louis-i világkiállításán.

Alfa Separator R. J.

Jroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!
Jehenészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 600 első díj!!!

Évi gyártás kb. 80,000 Alfa separator.

Arjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgálunk.

1018.